

det samarbejde med forældrene, som skolebestyrelsen repræsenterer. Noget af det, vi også beskæftiger os med i den kursus- og uddannelsesvirksomhed for skoleledere, som vi er optaget af i Undervisningsministeriet og vist også i Kommunernes Landsforening, er, at man har dette perspektiv med i arbejdet.

Der har været tilslutning til, at vi via lovforslaget også åbner for etablering af særlige 10. klasseskoler eller 10. klassecentre. De erfaringer, man har gjort indtil nu, har været af en sådan karakter, at jeg synes, det er rigtigt, og jeg forstår også, at Folketinget er åbent over for, at den mulighed skal gives – ikke for at løsrive 10. klasse fra folkeskolen, men organisatorisk tilrettelægge det sådan, at man, om jeg så må sige, kan udnytte de forhåndenværende muligheder bedre til gavn for eleverne.

Honorarspørgsmålet har været inde i billedet, og jeg medgiver også gerne, at vi har haft nogle diskussioner om det undervejs, både tidligere og nu her igen. Jeg synes, det ud fra et demokratisk synspunkt er rigtigt at sige, at når vi overlader til kommunalbestyrelsen at træffe beslutninger, at der kan udbetales vederlag, og at man kan få dækning for de dokumenterede udgifter, man har haft, må det omfatte både de voksne, børnene og de unge. Vi har i lovforslaget lagt op til, at vederlagsordningen for elevrepræsentanterne skal være en modereret ordning, og jeg er helt klar til, som hr. Baadsgaard også opfordrede til, at se nærmere på det under udvalgsarbejdet. Men ud fra en demokratisk synsvinkel og ud fra, at vi vil tage dette med at deltage aktivt i skolebestyrelsesarbejdet alvorligt, synes jeg, alt taler for, at vi principielt behandler alle medlemmer ens; men lad os se nærmere på det.

Et enkelt spørgsmål, der blev stillet af hr. Bruno Jerup, ligger på kanten af, hvad vi taler om her. Det er spørgsmålet om, hvorvidt undervisning er gratis, og det er der også en debat om i øjeblikket. Dertil er vel blot at sige, som jeg i hvert fald har sagt det før, at al undervisning i folkeskolen er gratis. Det betyder ikke, at skolen, den enkelte lærer eller den enkelte klasse ikke i fællesskab kan tilrettelægge aktiviteter, som der på en ordentlig og fornuftig måde også erlægges en vis betaling for. Det kan ske på mange forskellige måder, viser mange års tradition og erfaring, men det er noget andet. Selve undervisningen er gratis, og det skal den vedblivende være.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Henning Grove):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af lovforslag nr. L 138: Forslag til lov om ændring af lov om folkekirkens økonomi. (Budgetprocedure, kirkebladsudgifter, finansiering af præstestillinger, oprettelse af provstiudvalgskasse m.v.).

Af kirkeministeren (Ole Vig Jensen).
(Fremsat 22/1 97).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Anna-Marie Hansen (S):

Lovforslag nr. L 138, som vi i dag har til behandling, er et resultat dels af det lovforslag om folkekirkens økonomi, budgetprocedure og kirkebladsudgifter, som vi behandlede i Kirkeudvalget sidste år, dels et resultat af det udvalgsarbejde, som efter Kirkeudvalgets ønske blev iværksat for nærmere at belyse, hvilke konsekvenser det vil have at give menighedsrådsmedlemmerne større råderum og mere smidighed i den økonomiske forvaltning af de kirkelige aktiviteter.

Det nu foreliggende lovforslag er i overensstemmelse med indstillingerne i betænkning 1327/96 og har været til den sædvanlige høring. Socialdemokratiet kan støtte forslaget. Her lægges nemlig op til bedre budgetsikkerhed, mere smidighed og en demokratisering af folkekirkens økonomi. Forslaget er således godt i tråd med den socialdemokratiske kirkepolitik. Vi ønsker netop at styrke de folkevalgte menig-

hedsråds muligheder i det kirkelige lokaldemokrati. Det gør vi bl.a. ved at øge fleksibiliteten i de folkekirkelige budgetprocedurer og ved løbende at justere de folkekirkelige finansieringsstrukturer.

Angående overførslen af udgifter til kirkeblade vil jeg henvise til Folketingets forhandlinger, side 3525, fra den 2. februar 1996, hvoraf vores tilsagn om overførsel af disse udgifter til de almindelige driftsudgifter fremgår.

Den i lovforslaget foreslåede ændring af budgetproceduren forbedrer muligheden for at tilrettelægge arbejde efter lokale ønsker og behov. Den større fleksibilitet i de forskellige budgetmodeller finder vi væsentlig, bl.a. fordi menighedsrådenes arbejdsvilkår er vidt forskellige alt efter, hvor i landet dette arbejde finder sted.

Vores bekymring her går udelukkende på, at lovforslaget med de mange nye kapitler kommer til at virke kompliceret, fordi menighedsrådsarbejdet jo bygger på lægmedlemmer uden embedsværk. Derfor vil vi i Socialdemokratiet opfordre ministeren til at tage højde for dette i den bekendtgørelse, som det er tanken at lovændringerne skal følges op med. Socialdemokratiet er også meget positivt indstillet over for ændringsforslag fra ministeren med henblik på forenklinger.

Socialdemokratiet har allerede udtrykt sin betænkelighed ved anvendelsen af det meget værdiladede begreb sognefuldmagt. Vi mener, at dette begreb kan skabe problemer. Vi har derfor også med tilfredshed konstateret, at kirkeministeren er åben over for at forsøge ordet sognefuldmagt udskiftet med en anden glose, der bedre dækker begrebets indhold uden den store risiko for misforståelser.

Umiddelbart kan lovforslagets bestemmelser om beslutningsproceduren ved såvel indgåelse som ophævelse af en ændret budgetprocedure virke uhensigtsmæssige. Vi anerkender dog, at der i de enkelte sogne og menighedsråd skulle være et udbredt ønske om netop denne beslutningsprocedure. Derfor tilslutter vi os også denne del af lovforslaget, idet vi ser det som en slags forsøgsordning, der på sigt måske åbner for en højere frihedsgrad.

Som det sidste udvalgte punkt fra det aktuelle lovforslag vil jeg fremhæve, at Socialdemokratiet grundlæggende er enig i lovforslagets model til finansiering af præstestillingerne. Vi ønsker nemlig, at staten fortsat skal sikre den basale sognepræstbetjening, men vi ser gerne, at behovet for særpræstestillinger dækkes af de kirkelige midler.

Bodil Thrane (V):

I bemærkningerne til lovforslag nr. L 138 står der, at formålet er at styrke menighedsrådenes og provstiernes mulighed for en bedre og mere nøjagtig budgettering, og så står der endvidere »med henblik på en smidiggørelse og forenkling«.

Det sidste er ikke helt i overensstemmelse med lovforslaget, for der er for mig at se ikke meget forenkling i det foreliggende lovforslag. Det bliver vi nødt til at se på i udvalget, før Venstre kan give sin hele og fulde støtte til det.

Men intentionerne i lovforslaget er vi enige i. Vi fandt det nyttigt med udvalgsarbejdet for at finde en bedre, enklere og mere forståelig model for folkekirkens økonomi, således at de folkevalgte menighedsråd får de bedste redskaber til at gøre det arbejde, de er valgt til, nemlig at interessere sig for folkekirkens ve og vel, og ikke at være gode til at sætte sig ind i bureaukratiske regler.

Derfor er vi lidt ærgerlige over, at resultatet af udvalgsarbejdet er blevet til forandringer, men ikke forenklinger.

Men når det er sagt, kan jeg medgive, at vi er enige i, at menighedsrådene nu får mulighed for at gøre brug af Brande-modellen. Dog må vi så sige, at der må findes en løsning for de kommuner, hvor der er flere provstier. Det må ikke være sådan, at menighedsrådene i et enkelt provsti kan blokere for alle provstiets menighedsråd, blot fordi de ligger i samme kommune.

Vi finder det også i orden, at kirkebladsudgifter fremover bliver almindelige driftsudgifter.

Med hensyn til rådighedsbeløb i øvrigt kunne man såmænd godt forsvare at afskaffe det, fordi menighedsrådene jo langt hen ad vejen heldigvis har visioner og lægger planer, som vi finder ikke behøver at være rammebelagt.

Så finder vi bemyndigelsen til ministeren om tidssterminerne i forbindelse med budgetproceduren helt i orden. Men det virker noget bureaukratisk, når kirkeministeren skal udstikke nærmere regler for provstiudvalgsmødernes forbrug af blyanter.

Endelig skal jeg understrege, at vi i Venstre fortsat mener, at folkekirken som sådan jo bygger på sognemenigheden, hvor menighedsrådenes valg af præst er elementært. Disse præstestillinger bør fortsat finansieres efter gældende model, hvorved staten lever op til sin fulde forpligtelse.

Men hvis der er økonomisk mulighed for det, kan vi helt tilslutte os, at folkekirken nu får sine

behov for flere almindelige præster dækket, som jo for os er folkekirken selv, ved at man undtagelsesvis har taget særpræsterne ud af den almindelige fordeling.

Men vi er samtidig meget optaget af, at det sker i et tempo, som giver den fornødne kontinuitet, så man undgår fejlpositioner.

Så skal jeg endelig sige, at begrebet indførelse af provstiudvalgskasser på mig virker meningsløs. Vi har ikke brug for flere kasser eller kolonner, hverken i forhold til kirkekasserne eller i den kommunale ligning, men vi har brug for fleksibilitet og lokale muligheder med den dertil nødvendige kompetence, og den vil vi støtte.

Som altid vil vi i Venstre arbejde positivt i udvalget med håb om, at vi kan tilslutte os lovforslaget.

Torben Rechendorff (KF):

Det er jo rigtigt, som det er sagt, at det forslag, der nu ligger på bordet, er resultatet dels af det forslag, som ministerens forgænger forelagde sidste år, og dels af det udvalgsarbejde og den betænkning, som er resultatet af udvalgsarbejdet.

Jeg vil godt minde om baggrunden for, at den daværende kirkeministers forslag ikke blev gennemført. Årsagen var jo, at vi var nogle stykker, der fandt, at forslaget om at tage udgifterne til kirkeblade ud af rådighedsbeløbet var for beskedent. Hvorfor ikke, sagde vi, lade menighedsrådene budgettere med de aktiviteter, de nu mente at kunne få plads til i deres budgetter og i øvrigt havde fået godkendt af de talrige instanser, der nu i dette foretagende skal godkende budgetter?

Men det ønske var for revolutionerende for regeringen. En overgang havde man nærmest indtryk af, at nu var hele folkekirkeordningen truet. Og hvad gør man så, når kaos truer? Man nedsætter et udvalg, og det gjorde man så, og jeg skal gerne kvittere for den hurtighed, hvormed udvalget har arbejdet.

Men formanden for Landsforeningen af Menighedsrådsmedlemmer havde jo ganske ret, da hun forleden konstaterede, at udvalget nu har klarlagt, hvad vi vidste i forvejen. Men som hun så tørt føjer til: Nu foreligger det så sort på hvidt. Og hun må jo vide det; hun har været med i udvalget.

Så tydeligt jeg kan, vil jeg sige til den nye kirkeminister: Er det virkelig et så alvorligt problem at lade vores ansvarsbevidste menighedsråd budgettere for de kirkelige aktiviteter i sog-

net, vel at mærke under ansvar over for den budgetgodkendende myndighed? Jeg bliver også nødt til at sige, at i Det Konservative Folkeparti kan vi altså ikke forstå, at det er så fantastisk rokkende ved hele foretagendet. Man kan altså også være for forsigtig i sin kirkepolitik.

Men nu vil ministeren naturligvis svare, at han har bidt hovedet af al skam og tilladt den mere frie budgetlægning. Oven i købet foreslås nu en hel vifte af muligheder. Jo, man kan have et forberedende budgetsamråd, man kan have et beslutende budgetsamråd, man kan have en rammeordning, og man kan have en sognefuldmagt, og for at det ikke skal være løgn, kan man have en kombination af alle disse muligheder.

Hvad fører det så til, minister? Det fører til fem nye kapitler i loven. Det fører til ikke mindre end 12 nye paragraffer i loven, alt sammen i overensstemmelse med betænkningen fra det før omtalte udvalg. Jeg undrer mig over, at Landsforeningen af Menighedsrådsmedlemmer har haft to repræsentanter i det udvalg, at både en hel biskop og en hel provst og en hel stiftskontorchef har været med på det hold, der nu dynger landets menighedsråd til med nye snirklede arbejdsgange, nye muligheder og undermuligheder og mere papir og mere bureaukrati.

Her gik vi i sin tid og troede, at regelsaneringen og afbureaukratiseringerne og bestræbelserne for at lette menighedsrådene var sådan ved at slå an. Derfor er jeg også nødt til at sige, at Det Konservative Folkeparti beklager dybt, at vores ønske om en belysning af konsekvenserne af at frigive rådighedsbeløbet, denne lille beskedne beslutning, førte til denne kæmpe- og synes jeg, ulykkelige betænkning, som vil gøre menighedsrådenes dagligdag helt umulig.

Så skal jeg til glæde for ministeren sige, at de to oprindelige forslag, nemlig kirkebladsudgifternes overflytning og budgetfristernes fjernelse, og nu det om særpræsterne kan vi støtte. Men jeg vil også sige, at vores støtte til det samlede lovforslag vil afhænge af, om vi gennem udvalgsarbejdet kan få luget kraftigt ud i de før omtalte 5 nye kapitler med de 12 nye paragraffer.

Man skulle næsten tro, at ministeren har den opfattelse, at menighedsrådene disponerer over en hærskare af embedsmænd. Det gør de ikke. Menighedsråd har ikke embedsmænd. De fleste har i hvert fald kun sig selv og de lange vinteraftner, og jeg mener ikke, at vi kan byde landets menighedsråd dette her. Jeg skal ikke blande mig i, om fru Anna-Marie Hansen har ret i, at

dette er et godt udtryk for socialdemokratisk kirkepolitik, men jeg er bange for, at det er rigtigt nok.

Margrete Auken (SF):

Jeg er meget enig med den konservative ordfører stort set hele vejen igennem. Det er et gevaldigt forslag, der er kommet ud af det forholdsvis beskedne forslag om at fjerne rådighedsbeløbet som en selvstændig størrelse. Det var, som om hele bygningsværket ville krakelere, hvis det skulle igennem, hvilket jo er ekstra komisk, når man ser, hvor sjældent menighedsrådene når op til overgrænsen selv med kirkebladet inde i systemet.

Men altså nu blev det så sådan, og så har vi fået den her gevaldige ombygning, som jo ikke rokker ret meget ved myndighedsgangene. Umyndiggørelsen i kirken er stort set den samme. Der er ikke blevet ret meget mere plads til handlekraft og til den ansvarlighed, som i hvert fald en del menighedsråd mener at de snart burde kunne tildeles.

Det er faktisk også blevet så indviklet, synes jeg, at jeg vil i hvert fald meget gerne støtte den konservative ordfører i, at vi får luget meget i det. Det, der vistnok var hensigten med ombygningen, var jo i og for sig ikke at give menighedsrådene større frihed; det var vel at synliggøre nogle ansvarlighedsmekanismer.

Ministeren skriver et sted så udmærket, at man bygger på det princip, at den, der bevilger, også er den, der skal skaffe pengene. Et af de store problemer, vi har i kirken, er vel, at der er alt for stor afstand fra dem, der sidder og skal bruge pengene, til dem, der bevilger dem, og det giver altså nogle utrolig besværlige situationer i øjeblikket.

Men om det bliver meget bedre med det her forslag, er jeg ikke sikker på, og der er i hvert fald én ting, som jeg synes, er helt umulig i det, nemlig at bare ét menighedsråd kan stoppe det hele. Når man tænker på, hvor mange menighedsråd, der synes der er hyggeligst hjemme ved Faraos kødgryder. De har trivedes så længe dér under åget, at de kalder det frihed. Det er jo en idé, vi har i den danske kirke: under åget ved Faraos kødgryder er friheden, nemlig friheden til ikke at foretage sig noget som helst. Det er så det, man kalder frihedslinjen i den danske kirke, og de, der påberåber sig denne frihedslinje, er især dem, der mener, at Faraos kødgryder er hjemstedet for sand kirkelig udfoldelse.

Og jeg er da bange for med den tradition, vi har i kirken, og især med alt det bureaukrati, der lægges frem her, at resultatet bliver, at det bliver meget svært at skaffe den enighed, der skal til for bare at få bygget lidt mere gennemsigtighed og ansvarlighed ind i budgetterne. Men vi vil meget støtte det, hvis det kan lade sig gøre, især hvis det kan lade sig gøre på en sådan måde, at det ikke ender med at give bagslag, hvad jeg tror det kan give med den dér ét menighedsråds blokeringsmulighed.

Vi gør ved andre lejligheder et stort nummer ud af, at menighedsrådsforeningen ikke repræsenterer noget som helst – det er jo ved andre lejligheder deres store pointe, at de ikke har noget at skulle have sagt – og så synes jeg ærligt talt, vi en gang imellem skulle benytte lejligheden til at sige, at når der ikke er nogen til at tage ansvaret, så kunne vi vel gøre det i Folketinget for at sikre os, at vi får lidt mere ansvar lagt ud til de her menighedsråd. Det synes jeg vi skulle tage at få gjort. Det kan godt være, det ikke skal ske ved almindeligt stemmeflertal, men så en eller anden form for et kvalificeret flertal, eller hvordan man nu kan gøre det i den sammenhæng, når man nu ikke ligefrem vil bestemme, at det skal være sådan.

Og så vil jeg lige til sidst sige om præstestillingerne, at det selvfølgelig er udmærket, at det bliver foreslået, at kirken nu selv kan få lov til at disponere over nogle af sine præstestillinger, men jeg fatter stadig væk ikke, hvorfor man ikke i sin tid gik med til det forslag, som SF hentede fra den daværende i funktion værende biskop Herluf Eriksen – en biskop er en character indelbilis, det vil sige, at det er noget, man bliver ved med at være, indtil man dør – som kom med det udmærkede og grundlovsfornuftige foreslag, at man flyttede de 30 pct. – det er jo kun 30 pct. af de faste præstelønninger, staten betaler – over til kirkevedligeholdelsen. Det er en oplagt statsopgave og grundlovs-mæssigt bedre dækket ind dér. Og så sørgede man for, at kirken selv kunne fordele sine penge til præstelønninger, så man ikke skulle hen og forhandle med hr. Mogens Lykkesøft om, hvad der skal være af præstestillinger i kirken. Undskyld, jeg siger det, men hvad kommer det ham ved? Og så kan han udmærket være med til at disponere over, hvordan kirkerne skal vedligeholdes.

Jeg fatter ikke, at det forslag blev afvist. Jeg har godt læst argumentationen, men den synes jeg ikke man skal være stolt af. Den gik på, at SF nok var ude på at skille stat og kirke, og at det

nok var derfor, vi ville have, at kirken selv skulle tage ansvar for sine præstestillinger og ikke ville rode Finansministeriets 30 pct.-finansiering ind i det.

Jeg skulle hilse og sige, at sådan var det ikke. Det var et spørgsmål om at bringe lidt orden og anstændighed ind i det i forhold til grundloven, og det var som sagt også en idé, vi havde fået fra kirken selv, hvis man overhovedet kan få ideer fra den institution, der ikke har nogen til at repræsentere sig.

Men jeg synes, vi skulle bruge denne eller en senere lejlighed til at få den sag bragt på plads. Det eneste ordentlige argument, der har været imod det – men det er til gengæld et meget ubehageligt ét – går på, at staten ikke vil vedligeholde kirkerne ordentligt. Det har jeg hørt, men det kan da ikke være rigtigt, at de gamle kirker vil falde sammen, hvis det bliver sådan, at vi overlader noget af vedligeholdelsen til staten.

Gunhild Husum (RV):

Da Det Radikale Venstres ordfører på området, fru Elsebeth Gerner Nielsen, ikke kan være til stede, skal jeg på hendes vegne fremføre følgende:

Jeg skal starte med på hendes vegne at indrømme, at hun havde troet, at udvalget vedrørende budgetlægning for kirkekasserne ville have været noget mere krævende, end tilfældet har været. Hun havde forventet, at man måske havde stillet krav om liberalisering af folkekirkens økonomi, og at man havde krævet større spillerum og frihed for menighedsrådene. Det blev det ikke til i denne omgang.

Ønsket om at lade finansieringen af kirkeblade overgå til finansiering via kirkekassen, § 2 i økonomiloven, i stedet for over rådighedsbeløbet til kirkelige aktiviteter kan vi selvfølgelig tilslutte os. En sådan overførsel betyder, at der bliver lidt mere spillerum for menighedsrådenes sognearbejde og kirkelige aktiviteter. Det sidste lægger vi i Det Radikale Venstre meget vægt på. Menighedsrådene er sognefællesskabets sidste bastion. Derfor skal vi give gode og frie og for os gerne friere rammer for menighedsrådenes arbejde.

Det Radikale Venstre kan også tilslutte sig de øvrige forslag til justering af budgetprocedure m.v.

Aage Brusgaard (FP):

Jeg vil selvfølgelig som sædvanlig gerne forsøge at være venlig og da særlig over for en ny mini-

ster på området. Men jeg må jo nok sige, at selv om det i daglig omtale hedder folkekirken, så synes jeg ikke, man kan sige, at dette lovforslag er særlig folkeligt udformet.

Og derfor vil jeg da godt, mens embedsmændene sidder i logen og lytter, sige følgende til dem: Næste gang I skal lave et lovforslag, må I altså også gerne trække de pædagogiske evner frem og prøve at få dem med i arbejdet, for hvis man ikke er meget kyndig i skrift, skal man altså stå meget tidligt op for at forstå dette lovforslag. Hvis I laver ændringer i loven, så burde I skrive, at sådan og sådan er loven nu. Hvis vi siger ja i morgen, bliver loven sådan i overmorgen. Sådan burde I skrive, for så kunne vi andre også forstå, hvad I mener.

Går vi til den skriftlige fremsættelse, står der: »... en fremtidig smidiggørelse og forenkling af retningslinjerne for budgetlægningen og regnskabsaflæggelse ...« osv. Jamen det er jo alt sammen noget, vi alle sammen synes er godt og selvfølgelig kan tilslutte os. Spørgsmålet er bare, om det er det rigtige ordvalg for dette lovforslag. Det stiller jeg mig lidt tvivlende over for, men det er et klart udgangspunkt, og formuleringen fanger da.

Så har jeg et spørgsmål til vores minister. Vi kan selvfølgelig ikke forlange, at en ny minister kan være inde i alle detaljer, men så må vi jo komme med spørgsmålet skriftligt. Men der står i fremsættelsen:

»... at der ud over de opgaver, der i dag finansieres i medfør af økonomilovens § 2, kan afholdes udgifter vedrørende sognets eller kirkedistriktets kirkelige aktiviteter og udgifter til fremme af det kirkelige liv i pastoratet eller kommunen eller til kirkelige formål af betydning for stiftet som helhed.«

Jeg vil godt spørge ministeren: Hvad betyder det? Betyder det, at der bliver større mulighed for at købe rundstykker og wienerbrød i præstegården, eller er det noget med, at man kan tage menigheden med ud på en ferietur, eller at man kan ansætte en pædagog eller engagere Kim Larsen til en koncert? Hvad menes der med den frihed?

Så har jeg et spørgsmål mere, og jeg vil her læse noget op fra fremsættelsen, som jeg rent faktisk først og fremmest har skrevet ned for selv at forstå det. Der står:

»... oprettes en provstiuvalgskasse, og at de udgifter vedrørende prostiudvalgets virksomhed, som i dag finansieres af fællesfonden, i fremtiden finansieres af denne kasse af de mid-

ler, der tilvejebringes af den lokale kirkelige ligning.«

Mit spørgsmålet er derfor: Betyder det ikke alt andet lige, at den lokale kirkelige ligning vil stige, altså at kirkeskatten vil stige på grund af provstiuvalgets kasse? Der står jo i lovforslagets § 1, nr. 15, at lønudgifterne til præsterne i fremtiden finansieres fuldt ud af fællesfonden, og at forslaget her giver mulighed for at opfylde aktuelle behov for yderligere præstestillinger og samtidig skabe en lille reserve til imødekomme af nye behov.

Mit spørgsmål er altså, om det er korrekt opfattet, at provstiuvalgets kasse er en ny kasse, der finansieres af midler, der opkræves gennem kirkeskatten i kommunen, og at de udgifter, der tages af provstikassen, ikke længere skal finansieres af fællesfonden, hvorved midlerne i fællesfonden bliver større og derved kan dække lønudgifter til yderligere præstestillinger.

Hvis det er korrekt opfattet, er vi altså meget skeptiske over for forslaget, for så betyder det altså større krikeudskrivninger, og det mener vi ikke kan være rigtigt i en tid, hvor kommunerne skal spare alle steder og ikke har råd til hjemmehjælp og hjemmepleje. Det samme gælder for amterne, hvor der er ventelister på sygehuse osv.

Vi er må jo ikke glemme, at kirken og kristendommen opstod som frivillige og helt neutrale ting, og så kan det altså ikke hjælpe, at det udvikler sig til, at man bare kan tromle udgifterne over på skatteborgerne. Det er jo sådan, at en kommunalbestyrelse kan jo bare sige ja og amen til den udskrivningsprocent, som menighedsrådene vil have for kirkeskatten.

Hvis alt dette var for indviklet, så er det altså, fordi det står sådan i lovforslaget, og så må jeg prøve at stille skriftlige spørgsmål under udvalgsarbejdet.

Bruno Jerup (EL):

Vi har i Enhedslisten den grundlæggende holdning, at der bør være religionsfrihed i dette land, og at statens opgave i den sammenhæng primært skal være at sikre, at alle borgere faktisk har religionsfrihed.

Derfor har vi som udgangspunkt valgt det standpunkt, at i sager, der handler om regulering af statens officielle religion, vil vi undlade at stemme. Vi ønsker egentlig ikke at blande os i, hvad vi vil kalde de indre anliggender inden for folkekirken. Jeg kan så sige, at jeg i den sammenhæng i øvrigt er meget enig med hr. Torben

Rechendorff i hans vurdering af det her lovforslag; der burde faktisk være den større frihed, men det er så en lidt anden diskussion.

Vi kunne måske koge det lidt ned til en lovændring, der hedder, at folkekirken og andre religioner hører under lov om folkeoplysning m.v., og at tilskud og anden støtte reguleres efter denne lov, ligesom der skal stilles krav til revision, regnskab og den slags ting. Hvis der ikke overføres penge fra staten, bør vi blande os uden om, men alene i finansloven for 1997 bliver der jo overført 321,9 mio. kr.

Måske kan det forslag, som fru Margrete Auken var inde på, være en udmærket vej at gå i forhold til at komme med et bidrag til det her spørgsmål. Jeg vil i den forbindelse også sige, at fra Enhedslistens side handler det ikke om at ændre på, hvad der bliver overført fra staten – om det går til præstelønninger eller vedligeholdelse – men om at gå i retning af en adskillelse af stat og kirke. Der skal ingen tvivl være om, at det er vores hensigt.

Der kan naturligvis være en lang række problemer med at få en så stor forening til at fungere, sådan er det ofte i store foreninger, men de bør reguleres efter almene foreningslove og civile love. Efter min opfattelse vil en sådan ændring ikke være i strid med grundlovens § 4 eller § 66, og det vil vi egentlig gerne have at ministeren laver en undersøgelse af. Der kunne eventuelt efter denne mødesamling laves en juridisk undersøgelse, for vi mener, at man ad den vej kan få forenklet hele spørgsmålet.

Vi er i øvrigt usikre på, om forslaget medfører ekstra udgifter for kommunerne og staten, som også hr. Aage Brusgaard var inde på. Hvis det er tilfældet, kan vi ikke støtte det og må så nødvendigvis stemme imod det. Vi kan forstå, at det bl.a. må være en af forudsætningerne for at få flere præstestillinger, hvilket også omtales i lovforslaget, men det er jo fuldstændig absurd. Vi har kø til andre offentlige tilbud – hospitaler, daginstitutioner, plejehjem og uddannelsespladser – men det sted, hvor der aldrig er kø, skal der ansættes flere! Det sker muligvis for kirkens helt egne midler, og så er det naturligvis svært at blande sig. Men det er vi på nuværende tidspunkt ikke overbevist om er tilfældet, og det vil vi gerne have undersøgt via det kommende udvalgsarbejde.

Om det foreliggende lovforslag er et lille skridt i den rigtige retning er svært at sige. Vi ønsker som sagt at få adskilt staten og kirken. Og vi kan ikke helt se, om det både strammer op

om statens kontrol og samtidig måske løsner en lille smule på nogle andre områder. Man kan sige, at der vel nærmest er tale om et både-og, så medmindre vi får overordentlig gode argumenter, vil vi fastholde vores linje og undlade at stemme til spørgsmål, der vedrører kirkens indre anliggender.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Det tror jeg så Enhedslisten skal gøre i det her tilfælde, for det her fører hverken i den ene eller den anden retning.

Men det kan derimod vise, hvor tosset det er, at f.eks. Enhedslisten, der har et så ringe kendskab til og interesse i kirkens situation, er med til at bestemme, hvor mange præstestillinger vi skal have. Det er jo fuldstændig tåbeligt.

Jeg vil så også godt sige til hr. Bruno Jerup, at det har aldrig fra SF's side været ment som et bidrag til en adskillelse af stat og kirke, men det modarbejder det heller ikke. Det er alene et spørgsmål om at følge grundlovens bestemmelse om, at man ikke skal betale til noget, som ikke er éns egen gudsdyrkelse. Det er såmænd det, vi har henholdt os til. Det var det, Herluf Eriksen foreslog i sin tid, og det er det, vi har fulgt, og det har intet med den sag at gøre.

Den sag må man køre på en anden led, hvis man ønsker det. SF har henlagt den, for der er nogle hos os, der vil det, og der er andre hos os, der vil ikke det, og i det grundlovsforslag, vi har forelagt for Folketinget, er det ikke med. Der er der ikke tale om at skille stat og kirke, men blot om at selvstændiggøre kirkens egen forvaltning, og det er en anden historie. Men det tror jeg næsten jeg vil bede hr. Bruno Jerup om at holde nallerne fra, for det lyder, som om han hverken ved for eller bag om det.

(Kort bemærkning).

Gunhild Husum (RV):

Jeg vil sige til hr. Bruno Jerup, at det skurrer i mine ører, når man i forbindelse med, at man taler om ventelister, siger, at der ikke er kø ved kirkerne, for det må bygge på et manglende kendskab til forholdene, for der er rent faktisk ved mange kirker kø til bryllup og barnedåb, for der er jo nogle, for hvem folkekirken er mere nærværende end for andre, og i folkekirken står man på hovedet for at sørge for, at der ikke bliver kø til konfirmation. Og ligesom i sygehusvæsenet tager man først det akutte, så folk kan blive begravet uden kødannelse; men der er stadig væk kø til barnedåb og bryllup.

(Kort bemærkning).

Torben Rechenдорff (KF):

Det er naturligvis den store enighed med fru Margrete Auken, der fylder mig med nogen bekymring, og derfor vil jeg sige, at når talen er om præstestillinger generelt, har Det Konservative Folkeparti ikke skiftet standpunkt, og vi mener, at det er i fuldstændig overensstemmelse med grundlovens bestemmelse om, at staten understøtter folkekirken, og det bedste udtryk for, at den understøtter folkekirken, er ikke, at den påtager sig restaureringsopgaver, men at den er med til at finansiere præstestillingerne.

Og så vil jeg også gerne medvirke til en klargøring af hr. Bruno Jerups kø-begreb, om jeg så må sige:

Det forholder sig sådan i folkekirken, at der ganske rigtigt – som understreget i flere udvalgsbetænkninger – er behov for et øget antal præstestillinger, for der er steder, hvor præsterne er alene om både 4.000 og 5.000 mennesker, og det skal selvfølgelig bringes i orden.

Problemet er den anden side af sagen, som ingen vil diskutere, fordi man ved, at det er farligt at diskutere den, nemlig at der andre steder i landet er for få mennesker pr. præst. Den diskussion er der ikke rigtig nogen der tør tage, og derfor er det godt, at vi går frem med så små skridt, som vi går frem med, når talen er om at øge antallet af præstestillinger.

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Først til fru Margrete Auken:

Jeg synes jo nok, at det er en noget slap holdning, SF fremviser her: at man vil ikke modarbejde, at nogen skiller stat og kirke ad, men at man heller ikke vil arbejde for det; men det er da et standpunkt. Det viser i hvert fald, at man flyder med strømmen og så ser, hvor den går hen – men det er måske et typisk SF-standpunkt. Men derudover er fru Margrete Auken og jeg måske enige i spørgsmålet om præstestillingerne.

Med hensyn til spørgsmålet om kødannelse, som jeg kan forstå at både hr. Torben Rechenдорff og fru Gunhild Husum var inde på, er det muligvis rigtigt, at der er kø til visse typer af verdslige opgaver, som præsterne har påtaget sig i tidens løb eller har fået pålagt af staten, men som også hr. Torben Rechenдорff var inde på, er det jo sådan, at hvis man ellers kigger på udviklingen inden for det her område, så er antallet af præstestillinger i løbet af en menneskealder vokset betragteligt, mens antallet af

deltagere i kirkelige handlinger er faldet betragteligt.

Hvad præsterne så bruger deres tid på, skal jeg ikke blande mig i. Det er bare en nøgtern vurdering af, at der åbenbart må være nogle overskudsressourcer et eller andet sted i systemet.

Men der skal ikke være nogen tvivl om, at Enhedslistens hensigt er at sikre religionsfriheden, og det gøres bedst ved at skille stat og kirke hundrede procent ad.

(Kort bemærkning).

Gunhild Husum (RV):

Jeg vil endnu en gang belære hr. Bruno Jerup ved at gøre ham opmærksom på, at barnedåb er en meget lidet verdslig handling.

Peter Duetoft (CD):

Jeg vil starte med at sige, at CD kan tilslutte sig lovforslaget i dets helhed, for det imødekommer på en god og en gennemtænkt måde de ønsker, der fra forskellig side i Folketinget blev fremsat ved førstebehandlingen af det forslag om ændring af folkekirkens økonomi, der var til behandling i januar 1996.

Ser vi på ændringerne af de bestemmelser, der vedrører budgetproceduren og provstiuvalgets virksomhed, er der tale om moderniseringer, som vi uden videre kan tilslutte os.

Både oprettelsen af provstiuvalgskasser og den bestemmelse, der åbner mulighed for at indføre besluttede budgetsamråd, ser vi som et naturligt trin i myndiggørelsen af menighedsrådene.

Og muligheden for, at menighedsrådene i ligningsområdet frivilligt og i fællesskab kan indføre en sognefuldmagt, ser vi som en åbning for nyttige forsøg, der både kan bane vej for næste trin i myndiggørelsen og måske også åbne for en tiltrængt drøftelse af hele den folkekirkelige struktur.

Derfor er det så også naturligt, at der er en revisionsbestemmelse.

Vi har altså ikke nogen problemer med forslagens nr. 1-14, og vi har selvfølgelig heller ikke nogen problemer med ikrafttrædelsen af overgangsbestemmelserne i forslagens nr. 16.

Men så er der forslagens nr. 15, og det positive i det er, at det åbner mulighed for oprettelse af et antal præstestillinger, som der er stærkt behov for. Det blev også konstateret af det udvalg, som den daværende kirkeminister, A.O. Andersen, nedsatte i 1993. Men det negative er

den tendens til overvæltning af udgifter fra staten til kirkeskatten, der var så tydelig frem til 1992, og den fortsættes og forstærkes, og den udvikling af byrdefordelingen mellem stat og folkekirke vil jeg godt belyse med nogle enkelte tal:

I 1965 udgjorde statens andel af folkekirkens udgifter 33 pct., i 1974 17 pct., i 1978 15 pct., og i 1986, da den første økonomilov for folkekirken blev vedtaget, 14 pct. Og faldet fortsatte i de følgende år, indtil statens andel i 1992 var nået ned omkring 12 pct.

På det niveau er der så nået en stabilisering, men det er på så lavt et niveau, at det ikke i længden er holdbart og slet ikke i lyset af den analyse af folkekirkens økonomi, der blev foretaget af et tværministerielt arbejdsudvalg nedsat af regeringen i juni 1994.

Og det er for os at se besynderligt, at man skal omlægge finansieringen for at skaffe det beskedne antal stillinger, som der er tale om – for det ville vel dreje sig om en forøgelse af finanslovbevillingen med under 7 mio. kr. – når det alt sammen ses i forhold til den analyse, der er nævnt før, og som jo kom til det resultat, at staten tvært imod at understøtte folkekirken har et pænt og solidt overskud på forbindelsen.

Nu anser vi imidlertid løsningen af det problem, som præstemangelen udgør, for at være så vigtigt for folkekirken, at vi vil stemme for det foreliggende forslag.

Problemet med den skæve byrdefordeling vil vi så vende tilbage til senere i forbindelse med den næste finanslov, for vi har altså den opfattelse, at man ved at acceptere en fortsættelse af den udvikling, der er i gang, underminerer den folkekirkordning, som langt de fleste her i landet er så glade for.

Poul Nødgaard (DF):

Det lovforslag på kirkeområdet, som kirkeministeren forleden havde til behandling her, og som var hendes første forslag på området, var et betydelig enklere forslag, idet det var blot et forslag om jordemødres pligt til at indberette fødsler – hvilket vi alle sammen troede de havde pligt til i forvejen, men lad det nu ligge.

Jeg synes nok, at det, der er gået som en tråd igennem debatten i dag – sådan set fra et flertal her i Folketinget, må man sige – er jo, at man synes, forslaget her langt fra er et forenklingsforslag, og det tror jeg også vil være min overskrift på de få ord, jeg vil sige.

Og jeg kunne godt tænke mig at vide, hvad menighedsrådenes kompetente organer mener om forslaget, men det får vi selvfølgelig at vide i løbet af nogle måneder, for forslaget skal jo ikke gøres færdigt lige her og nu, og så hører vi vel også fra dem.

Men én ting, som jeg er lidt ked af er taget ud, er det med fristerne, men det er der vel en forklaring på, for der stod jo klart i loven, hvad fristerne var for alle de forskellige ting.

Nu bliver det altså lagt over til kirkeministeren, således at han bare kan gøre det, om ikke som det passer ham, så i hvert fald som han finder det mest praktisk. Men jeg synes, man lige så godt kunne have de ting stående direkte i loven.

Med hensyn til de budgetsamråd, der omtales i forslaget, har vi i hvert fald i det provsti, jeg bor i, et sådant. Jeg sidder ikke selv i det, men dér har man altså årlige budgetsamrådsmøder, hvor man sætter sig sammen og laver budgetterne og siger: Så får du det i år, og så får jeg det næste år.

Og jeg vil godt sige som min uforbeholdne mening om det, at det var altså noget, der skete i forbindelse med kommunalreformen i 1970, hvor man indførte den fælles kirkeskatteprocent, og det er måske ikke det sundeste princip, for jeg kender da enkelte menighedsråd, der har fået kæmpeprojekter igennem, som ikke ville have været så ambitiøse, hvis de var blevet fastholdt på en kirkeskatteprocent inden for deres eget lokale område.

Og med den moderne edb-teknik, vi har i dag, er der intet i vejen for, at man i realiteten kunne have afvigende kirkeskatteprocenter, hvis det var det, man ville, for man ved jo nøjagtigt, hvem der bor i de forskellige sogne. Men nu er der altså en fælles kirkeskatteprocent – med det til følge, at en række store projekter er kommet igennem, og dér vil jeg også nævne noget, som forslaget ikke decideret berører, og det er de store midler, som stiftsmidlerne osv. udgør, for de er altså med til at bære ved til bålet med hensyn til at sætte en masse projekter i gang, for jeg har det indtryk, at stiftsøvrighederne gerne vil låne nogle af disse midler ud.

Men jeg vil også sige, at jeg måske på et tidspunkt kunne tænke mig at rejse en forespørgselsdebat både om kirkens forhold i almindelighed og om dens økonomi, for når man ser på, hvad der ellers rejses af forespørgselsdebatter i dette Ting, er det et spørgsmål, om en lang række aktuelle ting inden for folkekirken ikke også kunne bære en forespørgselsdebat.

Men når det så er sagt, vil jeg om forslaget her blot sige, at hvis V og K ellers lever op til det, de siger fra talerstolen, og det gør det jo ikke altid, men hvis de nu gør det i dette tilfælde, og da SF også er dybt betænkelig ved forslaget, og da vi heller ikke er vildt begejstrede for det, kunne det jo tyde på, at vi enten må have forslaget lavet afgørende om eller have lavet et helt nyt forslag. Men det finder vi ud af. Nu får vi jo forslaget i udvalget, og så prøver vi at se på det dér.

Men indtil videre er vi i Dansk Folkeparti lidt kølige over for lovforslaget.

Kirkeministeren (Ole Vig Jensen):

Jeg skal indlede med at takke de ordførere, som har givet lovforslaget en rimelig velvillig behandling, og jeg har hæftet mig ved, at der hos en række ordførere i hvert fald er enighed om intentionerne i forslaget, og det er altid et godt udgangspunkt for at drøfte mulige ændringer af forslaget mere detaljeret, og det er jeg selvfølgelig åben over for. Det er jo derfor, vi behandler forslaget i Folketinget.

Jeg vil i dag afholde mig fra at gå ind i en debat om de mere ideologiske og principielle spørgsmål, som er rejst om forhold, der for så vidt ligger uden for dette lovforslag – det kan vi måske få lejlighed til en anden gang – men skal give nogle kommentarer til nogle af de synspunkter, der har været fremme, og jeg skal ikke fralægge mig ansvaret for noget, som er arvegods, for ansvaret er mit.

Men forslaget har jo en fortid, og jeg forstod, at den fortid måske bekymrer en tidligere kirkeminister, nemlig hr. Torben Rechendorff, som i sin tid gav tilslutning til, at der blev igangsat et udvalgsarbejde med henblik på udredning af spørgsmål, som Folketinget på det tidspunkt ikke var ganske klar til at tage stilling til.

Jeg har forstået, at det var Folketingets ønske, og så fanger bordet naturligvis i den forstand, at så kommer et udvalg med en række anbefalinger, som det er enigt om, og som der i øvrigt i den høringsproces, der også har fundet sted, er en overvejende positiv tilslutning til, og så er det jo ikke muligt her i Folketinget at fortryde med tilbagevirkende kraft. Det har vi oplevet så tit.

Og nu foreligger der altså et udvalgsarbejde, hvor der er en række anbefalinger, som jeg med den forhistorie, der har været, synes at jeg med rimelighed skulle følge op, og det har jeg gjort.

Jeg vil til gengæld give tilslutning til dem, der har sagt – og det er næsten alle og hr. Torben

Rechendorff måske stærkest – at hvis der overhovedet er mulighed for at forenkle procedurerne, hvis det er muligt at gøre forslaget mindre bureaukratisk, når det skal praktiseres i hverdagen, så er jeg selvfølgelig åben over for det.

Men jeg må også minde om, at når forslaget med de forholdsvis få ændringer, der er lagt op til, måske umiddelbart ser mere bureaukratisk ud, end man bryder sig om, så er det dog ændringer, der giver en række nye muligheder først og fremmest for menighedsrådene, hvis de i øvrigt på frivilligt grundlag og i enighed beslutter sig for det. Men det er jo ikke sådan, at dette lovforslags nye kapitler og paragraffer alle skal bruges.

Så jeg medgiver helt, at hvis man opfatter det sådan, kan det blive ganske forvirrende, men dér skal man selvfølgelig anvende den del af lovforslagets bestemmelser, der knytter sig til valget af, om man går den ene eller den anden vej – alt afhængigt af, hvad man ønsker, og hvad man beslutter sig for, og det kan vi så klar gøre yderligere under udvalgsarbejdet. Når man får set, hvordan det skal praktiseres, er det i virkeligheden mere enkelt, end det måske umiddelbart ser ud til, og i hvert fald er det mere enkelt, end det er fremgået af debatten i dag.

Der blev også rejst nogle spørgsmål om finansieringen og mulige merudgifter. Forslaget lægger ikke op til merudgifter for statens vedkommende, her er det udgiftsneutral; men der kan blive tale om, at kommunerne får en mindre indtægt, fordi de kommer til at mangle en mulig renteindtægt, men det bliver af meget beskedent størrelsesorden. Derimod forholder det sig sådan, at hvis man anvender de muligheder, der ligger i lovforslaget, kan der blive tale om merudgifter i forbindelse med den kirkelige ligning, alt afhængigt af hvilket niveau, hvilke aktiviteter man ønsker at tage med ind på feltet.

Jeg har forstået på flere ordførere, at man ønsker en decentralisering og en afbureaukratisering, og så er det rigtige vel at gå den vej, at man giver en kompetence, som knytter ansvar og beslutningsret sammen, også på dette felt. Det er også det, lovforslaget rent faktisk lægger op til.

Det er i øvrigt også rigtigt – det var vist hr. Aage Brusgaard, der spurgte om det – at provstiuvalget og provstiuvalgskassen kan finansiere visse udgifter, og det kan, alt afhængigt af den beslutning og den fremgangsmåde, man træffer, også medføre en merudgift. Det må jeg

medgive. Jeg forstod, at det kunne blive et kardinalpunkt for hr. Brusgaards parti, når det gjaldt tilslutning til forslaget, men lad os nu se på den del af det under udvalgsarbejdet. Jeg forstod, at hr. Brusgaard i øvrigt syntes, at der var adskillige gode ting indbygget i lovforslaget.

Hr. Peter Duetoft gjorde sig nogle overvejelser om overflytningen af statslige udgifter til lokal finansiering. Man kan forstå af de tal, som jeg ikke har rede på her, at der er sket et meget synligt og betydeligt skred igennem årene. Hvis der er et ønske om, at vi skal drøfte byrdefordelingen, må det jo tages op ved en anden lejlighed, går jeg ud fra; men det er rigtigt, at forandringerne har været ganske synlige.

Hr. Nødgaard spurgte, om det var en fordel, at ministeren blev bemyndiget til at fastsætte frister, som forslaget lægger op til. Den del af forslaget er netop tænkt som en imødekommelse over for mulige lokale behov. Det vil tit blive meget firkantede bestemmelser, der fastsættes i en lov, og de kan ikke fraviges og ikke ændres. Men gives der bemyndigelser til ministeren, er der mulighed for undervejs at tillemp fristerne, så de bliver rigtige og fornuftige, og det opfatter jeg som en imødekommelse af lokale ønsker.

Jeg vil takke for de tilkendegivelser, der er kommet frem. For mig ser det ud, som om lovforslaget nok skal komme igennem, men jeg er meget åben over for, at vi ser på det, man kalder den bureaukratiske del, under udvalgsarbejdet ligesom jeg selvfølgelig er helt indstillet på at betjene udvalget i den udstrækning, der er behov for det.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Henning Grove):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Kirkeudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden

Anden næstformand (Henning Grove):
Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes i morgen,
torsdag den 30. januar 1997, kl. 10.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til
den dagsorden, der er opslået i salen.

Mødet hævet kl. 15.20
